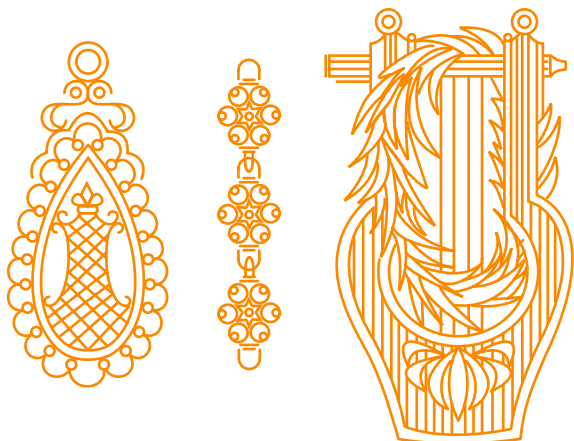

Z kolei biżuteria patriotyczna szczególnie popularna stała się po deklaracji pruskiej księżniczki Marianny, która miała powiedzieć *Gold gab Ich für Eisen* (złoto dałam za żelazo).

Ruszaj do kolejnego kubika. Podpowiem Ci, że wejście do niego znajduje się od strony kandelabru. Zaprezentowano w nim „dawną i nową symbolikę”. Zobaczysz tutaj zabytki o charakterze sakralnym, politycznym i propagandowym, takie jak miniatura pomnika Lenina, który znajdował się w Nowej Hucie czy plakiety noworoczne. Teraz odszukaj płaskorzeźbę, która przedstawia scenę ze słynnego obrazu Leonarda da Vinci. Czy pamiętasz tytuł tego dzieła?

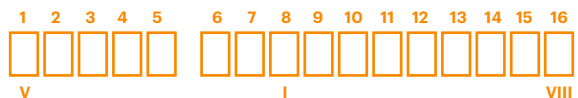
Zwróć uwagę na ażurowe plakiety i żetony, na których przedstawione są sceny z mitów, bajek i starych baśni.

Zwiedziłeś już niemal całe Muzeum – przed Tobą jednak jeszcze jedno zadanie. Odszukaj pomieszczenie, które ozdobiono ciemnymi płytami. To Laboratorium Żeliwa. Tutaj odbywają się warsztaty edukacyjne, które wprowadzą Cię w tajniki sporządzania modeli i form odlewniczych. W naszym Laboratorium możesz także poznać strukturę i

– na ścianie znajdziesz informacje na temat tych dwóch stopów.

Wróć teraz do posągu, który jako pierwszy Cię tu przywitał. Następnie zbierz wszystkie litery z haseł, a Twoim oczom ukaże się podpowiedź, gdzie należy szukać questowego skarbu.

Hasło:

– to ona wskaże, gdzie ukryto skarb!

Spodobały Ci się nasze zagadki? Chcesz dowiedzieć się więcej o dokonaniach Emila i Georga Zillmannów? Dla najlepszych tropicieli historii mamy specjalną niespodziankę. Tylko po rozwiązaniu wszystkich czterech questów poznasz hasło, które jest niezbędne do zdobycia ostatniego trofeum.

Wejść na stronę zabytkitechniki.pl i w zakładce *Odkryj więcej* znajdziesz informacje o tym, jak skorzystać z questu – nagrody. Powodzenia!

Gdzie to jest: W województwie śląskim. „Nowe Gliwice” zlokalizowane są w niewielkiej odległości od Centrum Gliwic, w pobliżu węzła „Sośnica” autostrad A4 i A1. Wjazd na teren Nowych Gliwic możliwy jest od strony północnej przez ul. Kopalnianą, a od strony południowej – przez ul. Bojkowską. „Nowe Gliwice” to kompleks czterech budynków dawnej Kopalni Węgla Kamiennego „Gliwice”. Jej historia sięga 1901 r. W tym też czasie powstawały najbardziej charakterystyczne budynki kopalni (cechownia z łaźnią, maszynownia i kotłownia), których projektantami byli Emil i Georg Zillmannowie – twórcy katowickiego Giszowca i Nikiszowca. Kilka lat po tym, jak na powierzchnię wyjechał ostatni wagon węgla, w 2005 r. rozpoczęto rewitalizację pokopalnianego terenu. Przebudowy doczekały się: cechownia – siedziba Gliwickiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości; maszynownia – zaadaptowana na biura i inkubator przedsiębiorczości; willa dyrektora – wynajęta firmie energetycznej. W miejscu dawnej dyrekcji kopalni postawiono nowy budynek dydaktyczny połączony z cechownią stalowo-szklanym łącznikiem.

Jak dojechać: samochodem – wprowadź do nawigacji adres miejsca będącego początkiem questu. Komunikacją miejską z centrum Gliwic – z przystanku na Placu Piastów autobusem linii nr 8 lub 58 do przystanku *Gliwice Centrum Edukacji*.

Dla kogo: dzieci i młodzież szkolna, rodziny z dziećmi

Początek questu: Oddział Odlewnictwa Artystycznego Muzeum w Gliwicach, ul. Bojkowska 37, 44-100 Gliwice

Opiekun questu: Muzeum w Gliwicach, Oddział Odlewnictwa Artystycznego, ul. Bojkowska 37, 44-100 Gliwice, tel. 32 335 44 03

Czas przejścia questu: 40 minut

Projekt przygotowany przez Fundację Questingu we współpracy z Muzeum w Gliwicach na zlecenie zarządcy Szlaku Zabytków Techniki – Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Więcej na temat questingu:
zabytkitechniki.pl w zakładce **Odkryj więcej**

Żeliwne skarby

Questing śladami Georga i Emila Zillmannów

MIEJSCE NA PIECZĄTKĘ!

Witaj, Drogi Podróżniku! Myślisz, że Górny Śląsk to tylko królestwo przemysłu? Nic bardziej mylnego. To także piękna architektura oraz wiele zabytkowych i cennych historycznie przedmiotów, które powstały dzięki przymierzu, jakie w tym regionie zawarły sztuka i rzemiosło. Zapraszamy na niezwykłą wędrówkę!

Znajdujesz się na terenie dawnej maszynowni Kopalni Węgla Kamiennego „Gliwice”, zbudowanej w latach 1912–1914 według projektu niemieckich architektów Emila i Georga Zillmannów. Twoja podróż prowadzi do wielkiego, ceglanego budynku, w którym kryje się unikalna wystawa. Stoisz na parkingu przed gmachem – musisz teraz wybrać ścieżkę, którą podążysz. Przyjrzyj się dobrze, a zobaczysz kilka par drzwi od frontu. Policz je dokładnie, jest ich $\square\square$, następnie pomnóż je przez liczbę małych wieżyczek na dachu obiektu:

$$\square \times \square = \square\square$$

Brawo, Wędrowcze!

Teraz podziel wynik przez liczbę palców u jednej dłoni.

$$\square\square : \square = \square$$

Wspaniale dzisiaj rachujesz! Właśnie odgadłeś, które drzwi (licząc od lewej strony) powinieneś wybrać. Zapamiętaj ten wynik, albowiem przyda Ci się jeszcze podczas wędrówki.

Ruszał przed siebie. Podpowiem Ci, że przy właściwych drzwiach stoi srebrna tablica, z której wyczytasz, że prowadzą one do

ODDZIAŁU ODLEWNICTWA ARTYSTYCZNEGO

W GLIWICACH.

Śmiało, maszeruj do środka, aż dojdiesz do windy. Teraz wybierz piętro zgodnie z liczbą, którą otrzymałeś na końcu rachowania, a dojedziesz do celu. Przygotuj się na spotkanie z niecodziennymi eksponatami – wkraczasz bowiem do świata żeliwnych skarbów. Pamiętaj, jesteś w muzeum, musisz kupić bilet.

Gdy otworzą się przed Tobą drzwi, po lewej ujrzyś wielkie, podświetlone sześciany – tu rozpocznieś interaktywną podróż w głąb hutniczego pieca! Przed ladą z ekranami poszukaj żeliwnego posągu, który w dłoniach trzyma instrument muzyczny. To rzeźba ogrodowa

Theodora Kalidego. Był on jednym z najwybitniejszych górnośląskich rzeźbiarzy i modelarzy dziewiętnastego stulecia.

Za rzeźbą poszukaj tablicy. Dowiesz się z niej, że ekspozycja, którą dziś będziesz oglądać, nosi nazwę „Słusznie słyną $\square\square\square\square$ $\square\square\square\square\square\square$ ”.

11

Są to słowa Juliana Ursyna Niemcewicza, który na początku XIX wieku przebywał na Górnym Śląsku i zwiedzał Królewską Odlewnię Żelaza. Ruszaj teraz w kierunku wskazanym przez lirę, którą w dłoniach trzyma dziewczynka. W ścianie z żeliwnych płyt odszukaj lwa, przy którym zobaczysz informację o artystach związanych z Królewską Odlewnią Żelaza. Uzupełnij wybrane nazwiska:

Leonhard $\square\square\square\square$, August Eduard $\square\square\square\square$,
Peter $\square\square\square\square$

4

Lew, na którego patrzysz, to kolejna rzeźba Kalidego. Wzrok zwierzęcia wskaże Ci dalszy kierunek. Nie ociągaj się, czeka Cię zaskakująca wędrówka!

Nie bój się wejść pomiędzy sześciany. Tam poznasz nie tylko historię odlewnictwa artystycznego w Gliwicach, ale również dzieje tutejszego przemysłu, miasta i regionu. Ruszaj śmiało do pierwszego kubika. Jego nazwa to „Niecico historii...”.

Zamieszczone tu eksponaty oraz dokumenty przybliżą Ci przeszłość Królewskiej Odlewni Żelaza w Gliwicach, która powstała w 1796 roku. Nazywano ją również Hutą Gliwicką lub Starą Hutą. W Europie końca XVIII wieku Królewska Odlewnia Żelaza była jednym z najnowocześniejszych zakładów tego typu. Aby zobaczyć, jak kiedyś wyglądała rusz delikatnie korbą. Czy potrafisz odnaleźć na rysunkach wielki piec? $\square\square\square\square\square\square$ – to jego nazwa.

9

Podpowiem Ci, że zdobiją go dwie wieże. Informację o nim przeczytasz na biało-szarej tablicy. Odnajdziesz tu także miniaturę pomnika

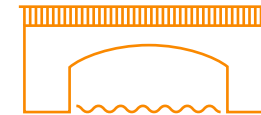
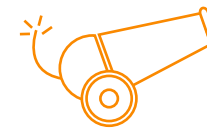
HRABIEGO FRYDERYKA WILHELMA

– dyrektora Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu, a następnie ministra górnictwa i hutnictwa w rządzie pruskim. Był on jedną z najbardziej zasłużonych osób dla rozwoju przemysłu na Górnym Śląsku. Dzięki niemu z Anglii przybył na Śląsk

(by poznać nazwisko poszukaj popiersia tej postaci) – we współpracy z którym wybudowano i uruchomiono w Królewskiej Odlewni Żelaza wielki piec hutniczy. Piec ten był pierwszym w regionie i trzecim w Europie wielkim piecem napelnianym koksem.

Powyższe grafiki wskazują na to, że kolejny kubik na Twej drodze zatytułowany jest „Od $\square\square\square\square$ i $\square\square\square\square\square\square$ po garnki i biżuterię”.

2

Tu czeka Cię następne zadanie: znajdź mniejszą postać zwierzęcia, które wcześniej już wskazało Ci drogę – tym razem też Ci pomoże. Kieruj się wzrokiem $\square\square\square$.

5

Szukaj kałamarza w formie $\square\square\square\square\square\square$

16

oraz poduszki na igły w kształcie $\square\square\square\square$ – czyż nie są pięknie zdobione?

3

I pomyśleć, że to przedmioty codziennego użytku! Rozejrzyj się i stań z drugiej strony lustra. Wyjdź z kubika. Czy widzisz swoje odbicie? Przyjrzyj się sobie dobrze i oceń czy do twarzy Ci w koronie? Odwróć się plecami do zwierciadła i szukaj mężczyzny, który trzyma w rękę $\square\square\square\square\square\square$.

15

Rusz w kierunku, który wskazuje jego dłoń.

Jeśli dobrze odczytałeś wszystkie podpowiedzi, powinieneś ujrzeć kandelabr (czyli duży świecznik). Nie zawsze były one małych rozmiarów – czasem musiały oświetlać drogę. Niech więc ten duży świecznik będzie Ci drogowskazem!

Stąd już niedaleko do kolejnego przejścia. Stań tyłem do fotografii przedstawiających przemysł w Gliwicach i na Górnym Śląsku. Czy potrafisz znaleźć Wazę Warwick? Dobrze się rozejrzyj. Skieruj się do kubika, który widać za nią.

Przy wejściu dowiesz się, że forma $\square\square\square\square$ i treść mogą Cię tu zaskoczyć.

1

Gdy przekroczysz jego próg – rozejrzyj się uważnie. Zebrano tutaj przykłady XIX-wiecznej żeliwnej biżuterii, w tym patriotycznej. Obejrzyj kolie i bransolety – wiele z nich ozdobiono motywami nawiązującymi do antyku.

Zwróć uwagę na krzyże z portretem pruskiej królowej Luizy, które noszono na pamiątkę po jej śmierci. To tzw. *Luisienkreuz* (krzyż Luizy).